

6. Наказ Екатерины II Комиссии о составлении проекта нового Уложения. 1767 [Электронный ресурс] // Российский общеобразовательный портал]. – Режим доступа : <http://www.school.edu.ru/collections/collectionitem/10672>.

7. Наказ Екатерины II [Электронный ресурс] // Литпричал. – Режим доступа : <https://www.litprichal.ru/slovari/brokgause/nakaz-ekateriny-ii.php>.

8. Гаращук М. Концепції справедливого покарання / М. Гаращук // Юридичний журнал. – 2009. – № 6. – С. 64-76.

9. Беккариа Ч. О преступлениях и наказаниях / Ч. Беккариа; пер с ит., вступ. ст., коммент. и прилож. Ю. М. Юмашева. – М.: Междунар. отношения, 2000. – 240 с.

10. Фельдштейн Г. С. Главные течения в истории науки уголовного права в России / Г. С. Фельдштейн. – Ярославль: Типография губернского правления. 1909. – 690 с.

Пиріг Ігор Володимирович

д.ю.н., доц.,
професор кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ: ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ

Для ефективності будь-якого виду людської діяльності, включаючи й діяльність з розслідування кримінальних правопорушень, потрібно відповідне їй забезпечення. Саме слово «забезпечувати» означає постачати щось у достатній кількості, задовольняти певні потреби, створювати умови для здійснення чого-небудь, гарантувати щось, захищати, охороняти кого-, що-небудь від небезпеки [1, с. 19]. Одним із завдань кримінального провадження є забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування (ст. 2 КПК України). Від кількісних та якісних показників забезпечення розслідування значною мірою залежить повнота й якість зібраних матеріалів кримінального провадження. Змістовному аналізу поняття «забезпечення» в юридичній літературі присвячено достатньо наукових робіт. Однак серед науковців і досі тривають дискусії з приводу значення цього поняття, його змісту, сфери застосування і, навіть, взагалі можливості використання в юриспруденції.

У криміналістиці термін «забезпечення» з'явився у 1980-х роках і застосовувався щодо сполучення «техніко-криміналістичне» [2; 3]. Також ішлося про «методико-криміналістичне забезпечення» [4], «науково-методичне забезпечення» [5; 6], «наукове забезпечення» [7; 8]. Проблеми інформаційного та інформаційно-довідкового забезпечення розслідування злочинів досліджувались у наукових роботах Є. Д. Лук'янчикова [9] та В. В. Бірюкова [10].

Найбільш узагальненого значення набуло поняття криміналістичного забезпечення у працях А. В. Іщенко, І. П. Красюка, В. В. Матвієнка. Під криміналістичним забезпеченням автори розуміють сукупність інформаційної, наукової та науково-методичної складових, що відіграють суттєву роль у підвищенні результативності слідчої діяльності [11, с. 13]. Зосереджуючи увагу на забезпеченні розслідування системою тактичних прийомів, рекомендацій, комбінацій, операцій, К. О. Чаплинський надає визначення «тактичного забезпеченням»

досудового розслідування [12, с. 6].

Окремі науковці надають визначення криміналістичному забезпеченню щодо розслідування окремих видів злочинів. Як окремий самостійний напрям у розслідуванні злочинів – забезпечення діяльності правоохоронних органів відповідними криміналістичними рекомендаціями щодо виявлення та розслідування злочинів розглядає криміналістичне забезпечення В. В. Лисенко [13, с. 12]. Щодо розслідування незаконних порушень прав інтелектуальної власності, розглядає криміналістичне забезпечення К. Є. Поджаренко [14, с. 16]. Серед інших досліджень криміналістичного забезпечення окремих видів злочинів можна зазначити праці Л. П. Паламарчука «Криміналістичне забезпечення розслідування незаконного втручання в роботу електронно-обчислюваних машин (комп'ютерів)» [15], О. В. Таран «Криміналістичне забезпечення розслідування злочинної діяльності у сфері порушення авторського і суміжних прав» [16], А. В. Хірсіна «Криміналістичне забезпечення розслідування корисливо-насильницької організованої злочинної діяльності» [17] та ін.

З наведених визначень зрозуміло, що поняття «забезпечення» вже є традиційним, усталеним в юридичній науці та набуває подальшого поширення, зокрема для характеристики діяльності з розслідування кримінальних правопорушень. Вважаємо доцільним вказати основні види забезпечення, що розглядаються науковцями по відношенню до розслідування кримінальних правопорушень:

– залежно від стадій кримінального процесу забезпечення: досудового розслідування; судового розгляду; провадження в суді апеляційної та касаційної інстанцій; виконання судових рішень; провадження у Верховному Суді України; провадження за нововиявленими обставинами.

– залежно від галузей знань: кримінально-процесуальне, кримінально-правове, криміналістичне, оперативно-розшукове, психологічне забезпечення.

– за видами злочинів: забезпечення розслідування насильницьких, корисливо-насильницьких, злочинів проти власності, у сфері господарської діяльності тощо.

– щодо окремих процесуальних дій: забезпечення проведення слідчих (розшукових) дій, оперативно-розшукових заходів, експертних досліджень, таємниці досудового слідства, безпеки учасників кримінального провадження, прав і свобод людини, профілактики злочинів тощо.

– за змістом: науково-методичне, правове, матеріально-технічне, інформаційне, організаційне, кадрове тощо.

– за видом діяльності суб'єктів, що беруть участь у розслідуванні: процесуальне (слідчі, інспектори-криміналісти), оперативно-розшукове (оперуповноважені), експертне (експерти, спеціалісти) забезпечення [18, с. 16].

Нами на рівні монографічного дослідження було приділено увагу експертному забезпеченню досудового розслідування, яке розглядається безпосередньо як діяльність, спрямована на вирішення завдань кримінального судочинства, та як окрема наукова теорія, що містить певну систему знань щодо ефективного використання засобів та методів такої діяльності [18, с. 41].

1. Словник української мови : в 10-ти т. К. : Наукова думка, 1972. Т. 3.

2. Винберг А.И. Совершенствование деятельности судебно-экспертных учреждений по технико-криминалистическому обеспечению раскрытия и расследования преступлений :

учеб. пособие. М. : Академия МВД СССР, 1988. 77 с.

3. *Вольнский В.А.* Техничко-криминалистическое обеспечение раскрытия и расследования преступлений : пособие М. : Изд-во ВНИИ МВД РФ, 1994. 80 с.

4. Криминалистика : учебник / под. ред. В.А. Образцова. М. : Юрист, 1999. 744 с.

5. *Бахін В.П., Лисиченко В.К.* Проблеми науково-методичного забезпечення слідчої діяльності / Теоретичні та практичні проблеми використання можливостей криміналістики і судової експертизи у розкритті й розслідуванні злочинів : зб. наук. праць. К., 1996. С. 5-8.

6. *Гора И.В.* Научно-методическое обеспечение расследования преступлений : дис. ... канд. юрид. наук : К., 1996. 176 с.

7. *Ищенко А.В.* Организационные аспекты научного обеспечения проблем следственной тактики / Теоретические и практические проблемы обеспечения раскрытия и расследования преступлений криминалистическими методами и средствами. К., 1992. С. 57-66.

8. *Ищенко А.В.* Научное обеспечение практики борьбы с преступностью. К., 1996. 110 с.

9. *Лук'янчиков Є.Д.* Методологічні засади інформаційного забезпечення розслідування злочинів : монограф. К. : Нац. акад. внутр. справ України, 2005. 360 с.

10. *Бирюков В.В.* Теоретичні основи інформаційно-довідкового забезпечення розслідування злочинів : монографія. Луганськ : Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка, 2009. 138 с.

11. *Ищенко А.В., Красюк І.П., Матвієнко В.В.* Проблеми криміналістичного забезпечення розслідування злочинів : монограф. К. : Нац. академія внутр. справ України, 2002. 212 с.

12. *Чаплинський К.О.* Тактичні основи забезпечення досудового розслідування : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Д. : Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 2011. 36 с.

13. *Лисенко В.В.* Проблеми криміналістичного забезпечення розслідування податкових злочинів : дис. ... докт. юрид. наук : Ірпінь : Нац. академія держ. податкової служби України, 2005. 499 с.

14. *Поджаренко К.Є.* Криміналістичне забезпечення розкриття і розслідування злочинних порушень прав інтелектуальної власності : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : К. : Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2009. 18 с.

15. *Паламарчук Л.П.* Криміналістичне забезпечення незаконного втручання в роботу електронно-обчислюваних машин (комп'ютерів) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. К. : Академія адвокатури України, 2009. 18 с.

16. *Таран О.В.* Криміналістичне забезпечення розслідування злочинної діяльності у сфері порушення авторського і суміжних прав : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. К. : Академія адвокатури України, 2005. 19 с.

17. *Хірсіні А.В.* Криміналістичне забезпечення розслідування корисливо-насильницької організованої злочинної діяльності : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. К. : Академія адвокатури України, 2006. 18 с.

18. *Пиріг І. В.* Теоретико-прикладні проблеми експертного забезпечення досудового розслідування: монограф. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2015. 454 с.

Рябчинська Олена Павлівна
д.ю.н., проф., завідувач кафедри
кримінального права Інституту
права імені Володимира Сташиса
Класичного приватного університету

ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ ГРОМАДСЬКОСТІ З НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ

Налагодження ефективної співпраці між громадськістю та органами внутрішніх справ неможливе без постійного і прямого контакту між ними на різних рівнях. Вдосконалення взаємодії поліції з населенням необхідна умова існу-